

Akureyri, 7. júlí 2025.

Vegagerðin b.t. forstjóra og framkvæmdastjórnar - vegagerdin@vegagerdin.is

Skagafjörður - skagafjordur@skagafjordur.is

Húnabyggð - hunabyggd@hunabyggd.is

Efni: Undirbúningur að gerð aðalskipulags Skagafjarðar og Húnabyggðar - Vindheimaleið og Húnavallaleið.

I.

21. maí 2024 voru kynnt á vef Skipulagsstofnunar drög að tillögu að nýju aðalskipulagi Skagafjarðar (sjá [hér](#)) og 28. október sama ár drög að tillögu að nýju aðalskipulagi Húnabyggðar (sjá [hér](#)). Í framhaldinu voru drögin kynnt þeim aðilum sem lög gera ráð fyrir og kallað eftir umsögnum þ.á m. frá Vegagerðinni, sem sendi umsögn vegna aðalskipulags Skagafjarðar 25. apríl 2025 (sjá [hér](#)) og vegna Húnabyggðar 28. nóvember 2024 (sjá [hér](#)).

Þess skal getið að ekki var kunnugt um þann undirbúning aðalskipulags sem hér um ræðir fyrr en nú nýlega enda lítið verið auglýstur og því er þetta erindi ekki komið fram fyrr.

Þó lengi hafi legið fyrir að mikill ávinningur, þ.m.t. umtalsvert aukið umferðarörggi, væri af gerð 13 km nýs vegar oft nefnd Vindheimaleið í Skagafirði og um 17 km nýs vegar svonefnda Húnavallaleið í Húnabyggð, sjá kort hér að neðan, er ekki að sjá að nokkurs staðar sé gert ráð fyrir gerð vega þær leiðir sem um ræðir í fyrirliggjandi tillögum að aðalskipulagi sveitarfélaganna í umsögnum Vegagerðarinnar né annarra aðila.

Af gerð þessara vega, sem samtals eru um 30 km, gæti hlotist allt að 20 km stytting Hringvegar fyrir þá sem eru á leið milli t.d. Reykjavíkur og Akureyrar. Svo arðsöm sýnist Húnavallaleið að gerð hennar ætti að geta geta borgað sig upp á nokkrum árum með veggjöldum ef hún yrði fjármögnuð

- Bláa línana til vinstri sýnisr Húnavallaleið, sem er um 17 km og liggur um svonefnda Ása og Bakása milli Þings og Langadals. Við gerð hennar styttest akleiðin milli t.d. Reykjavíkur og Akureyrar um 14 km.
- Til hægri Vindheimaleið, sem er um 14 km, liggur um Efribyggð og Vindheimamela milli Vatnsskarðs og Blönduhlíðar. Við gerð hennar styttest akleiðin um Hringveginn um 5 til 6 km.

á þann hátt og þó líklega sé Vindheimaleið ekki eins arðsöm ætti vel að vera mögulegt að fjármagna gerð hennar að verulegu leyti með veggjöldum. Má í þessu sambandi minna á það fyrirkomulag sem nefnt er „samvinnuverkefni um samgönguframkvæmdir“ sbr. samnefnd [lög nr. 80/2020](#).

Þess má geta að samkvæmt upplýsingum Vegagerðarinnar frá fyrri hluta síðasta árs eru umræddar leiðir eru sem hér segir:

Húnavallaleið Samkvæmt frumdrögum að Húnavallaleið sem unnin voru 2013 er um að ræða um 17 km langan nýjan veg og nýjar brýr á Fremri-Laxá og Blöndu. 30 m brú á Fremri-Laxá og 140 m brú á Blöndu. Uppreiknuð áætlun frá 2013 stendur í um 4.800 m.kr. í dag og þarf að taka með fyrirvara.

Vindheimaleið Um 14 km langur vegur og ný 180-190 m löng brú á Héraðsvötn, 25-30 m löng brú á Svartá. Það er ekki búið að vinna þá leið jafnlangt og Húnavallaleið á sínum tíma. Uppreiknaðar áætlanir frá 2012 standa í um 4.400 m.kr. í dag og þarf að taka með fyrirvara.

Vel er kunnugt um tregðu við að gera ráð fyrir vegum þessar leiðir hjá sveitarstjórnarmönnum í þeim sveitarfélögum sem um ræðir, sjá m.a. frétt [hér](#) á vefnum Feykir.is frá 29. febrúar 2024 varðandi erindi Samgöngufélagsins, enda þeir kjörnir til að vinna fyrst og fremst að meintum hag íbúa sinna sveitarfélaga fremur en heildarhagsmunum og án þess að þurfa að rökstyðja ákvarðanir sínar svo heitið geti. Bera þeir þar með litla ábyrgð gagnvart samfélaginu öllu í ákvörðunum sínum um legu þjóðvega í aðalskipulagi eins og fyrirkomulagið er í dag.

Öðru máli gegnir hins vegar um Vegagerðina sem að lögum hefur ákveðið hlutverk þegar gerð aðalskipulags sveitarfélaga er annars vegar og sýnist eðlilegt að hún láti meira til sín taka varðandi legu þjóðvega í þeim drögum að aðalskipulagi þeirra sveitarfélaga sem hér um ræðir enda um að ræða einhverjar alarðsömustu vegafarmkvæmdir sem ráðast má í á landinu sem ættu að stuðla að verulega auknu umferðaröryggi sem áður segir, þá sérstaklega Vindheimaleið,.

Skal hér minnt á ákvæði 1. og 2. mgr. 28.gr. [vegalaga nr. 80/2007](#) þar sem segir, með feit- og skáletrun undirritaðs:

28. gr. Vegir og skipulag

- ☐ Vegir skulu lagðir í samræmi við gildandi skipulagsáætlun eins og nánar er kveðið á um í lögum um skipulag og í lögum þessum.
- ☐ **Ákveða skal legu þjóðvega í skipulagi að fenginni tillögu Vegagerðarinnar að höfðu samráði Vegagerðarinnar og skipulagsyfirvalda.** Fallist sveitarfélag ekki á tillögu Vegagerðarinnar skal það rökstyðja það sérstaklega. **Þó er sveitarfélagi óheimilt að víkja frá tillögu Vegagerðarinnar ef það leiðir til minna umferðaröryggis en tillagan felur í sér.** Skal Vegagerðin þegar við á leggja fram mat á umferðaröryggi mismunandi kosta við vegarlagningu nægilega tímanlega til að skipulagsnefnd geti tekið afstöðu til matsins við mótun aðalskipulagstillögu. Að öðru leyti fer um málsmeðferð samkvæmt skipulagslögum.

II.

Hér skal minnt á að á grundvelli framangreinds lagaákvæðis gerðin Vegagerðin tillögu 15. janúar 2010 um að gert yrði ráð fyrir vegum þessa leið í aðalskipulagi þeirra sveitarfélaga sem umræddir vegir lögju og þá var í vinnslu, en það voru Húnavallahreppur, Blönduósbær, Akrahreppur og Sveitarfélagið Skagafjörður. Ekki var fallist á það af hálfu sveitarfélaganna en eftir nokkrar deilur

ákvað umhverfis- og auðlindaráðuneytið að fresta staðfestingu aðalskipulags þeirra að því er varðaði mögulegt svæði hinna umdeildu vega en mæltist til að það yrði staðfest að öðru leyti. Ekki var við þetta unað af hálfu sveitarfélaganna, annarra en Akrahrepps, og fór það svo að páverandi ráðherra samgöngumála (innanríkisráðherra) lagði fyrir Vegagerðina með bréfi, dags. 13. apríl 2012, að draga tillögur sínar að hinum umþrættu veglínunum til baka og tilkynna sveitarfélögunum það bréflega. Að þeirri afturköllun fenginni var aðalskipulag þeirra síðan staðfest án þess að gert væri ráð fyrir þeim veglínunum sem Vegagerðin hafði lagt til og rökstutt.

Þennan ríflega áratug sem liðinn er síðan þetta var hefur lítið þokast í athugun eða undirbúningi mögulegra vegstyttinga og flestir þingmenn sýnt þeim takmarkaðan áhuga, eftir því sem næst verður komist, þrátt fyrir sífellt aukna þörf og kröfur samfélagsins um styttingu leiða, betri vegi, aukið umferðaröryggi, lækkun aksturs- og flutningskostnaðar, minna slit vega og ökutækja, minni mengun, aukinn flytjanleika og samkeppnishæfni o.s.frv.

Þess ber þó að geta að haustið 2024 lögð þingmennirnir Njáll Trausti Friðbertsson og Ásmundur Friðriksson fram á Alþingi tillögu til þingsályktunar varðandi Húnavallaleið. Fól hún í sér að Alþingi ályktaði að fela innviðaráðherra að fá Vegagerðinni það hlutverk að uppfæra forsendur fyrir uppbyggingu Húnavallaleiðar og hefja samtal við Húnabyggð um hvort Húnavallaleið verði bætt við sem nýframkvæmd í samgönguáætlun fyrir árin 2024–2038 o.fl. Tillagan hlaut ekki afgreiðslu. Sjá nánar um þetta á vefnum Húnahornið [hér](#).

Af hálfu Leiðar ehf., sem undirritaður er í forsvari fyrir, og kom nokkuð að fyrrnefndu skipulagsferli á sínum tíma, var óskað álits Umboðsmann Alþingis á þeirri málsmeðferð, sem lýst er hér að framan með erindi, dags. 7. júní 2013. Má sjá gögn sem umboðsmaður fékk afhent eða kallaði eftir [hér](#) þ.m.t. rökstuðning Leiðar ehf. fyrir gerð vega þessar leiðir, rökstuðningur sem hér með er ítrekaður, sjá fremst í tilvitnuðum gögnum. Niðurstöðu Umboðsmanns, dags. 13. nóvember 2013, má sjá [hér](#). Fól hún í stutt máli í sér að ráðherra, sem fer með yfirstjórn Vegagerðarinnar, gæti gefið henni bæði almenn og sérstök fyrirmæli um starfrækslu verkefna hennar og væri því að lögum heimilt að leggja fyrir hana að afturkalla tillögur sínar sem að framan greinir m.a. með vísan til þess að ekki væri gert ráð fyrir vegum þessar leiðir í gildandi samgönguáætlunum.

Er sú von sett fram hér að sú stjórnsýslu sem þarna var um að ræða endurtaki sig ekki og má telja að að hluta sé um að kenna löggjöf sem ekki er nógu skýr og því hafi farið sem fór á kostnað heildarhagsmuna. Verður að telja að auka verði vægi þeirra aðila sem horfa ber til heildarhagsmuna við vinnslu skipulagsáætlana þegar um er að ræða mikilvæga innviði eins og hér um ræðir, líkt og gert hefur verið varðandi m.a. virkjun vatnsafls og flutning raforku.

Vissulega gæti gerð mögulegra vega haft nokkur áhrif á þéttbýlisstaðina í téðum sveitarfélögum sem nú liggja við Hringveginn, þ.e. Blönduós og Varmahlíð og dregið úr umsvifum þar og því eðlilegt að huga að mögulegum mótvægisðagerðum þar ef þurfa þykir þótt möguleg veggjöld ættu stuðla að nokkru viðhaldi áframhaldandi umferðar þar hjá sem þangað á erindi.

III.

Í ljósi framaritaðs þykir rétt að óska svara Vegagerðarinnar við eftirtöldum spurningum:

- Hverju sætir að Vegagerðinn hefur ekki gert tillögu um að gert yrði ráð fyrir vegum þær leiðir sem hér um ræðir í þeim drögum að aðalskipulagi sem liggur fyrir, sbr. tilvitnað ákvæði vegalaga?

- Hvernig er staðið að ákvörðunum innan Vegagerðarinnar um jafn mikilsvert málsefni en vissulega umdeilt, þ.e. hvort gera eigi tillögu um að gert verði ráð fyrir nýjum vegum í aðalskipulagi? Er það forstjóri sjálfur eða einhver skilgreindur aðili annar innan stofnunarinnar sem annast það?
- Eru ákvarðanir sem þessar bornar undir eða beðið fyrir mæla ráðuneytis samgöngumála, samgönguráðs eða einhverja annarra aðila utan stofnunarinnar eða óskað viðhorfa frá þeim?
- Hafa einhver samskipti átt sér stað milli annars vegar Húnabyggðar og Skagafjarðar og hins vegar Vegagerðarinnar varðandi tillögur um að gert verði ráð fyrir gerð umræddra vega í aðalskipulagi sveitarfélaganna?
- Hefur Vegagerðin einhver áform um að óska eftir að gert verði ráð fyrir vegum þessar leiðir í væntanlegu nýju aðalskipulagi sveitarfélaganna?
- Liggur fyrir mat á umferðaröryggi eins og lýst er í tilvitnuðu lagaákvæði - og jafnvel arðsemi?
- Áformar Vegagerðin að leggja fram eða láta vinna slíkt mat ef svo er ekki?
- Hversu langan tíma getur tekið að vinna slíkt mat? Ef kostur væri væri einnig vel þegið að að fá hver áætlaður kostnaður er við gerð slíks mats .
- Hver gæti, gróft áætlað, verið kostnaður við gerð vega umræddar tvær leiðir ?

Þar sem brýnt verður að teljast að gera megi ráð fyrir vegum Húnavallaleið og Vindheimaleið í aðalskipulagi umræddra sveitarfélaga og miklir samfélagslegir hagsmunir í húfi af allt að 20 km mögulegri styttingu Hringvegar, er eindregið hvatt til þess að hugað verði að þessu sem allra fyrst og hvatt til að Vegagerðin leggi fram mat á umferðaröryggi mismunandi kosta og komi á framfæri við sveitarfélögin ásamt tillögum um að gert verði ráð fyrir vegum þær leiðir sem um ræðir í aðalskipulagi framngreindra sveitarfélaga.

Jafnframt er sú beiðni sett fram hér af hálfu Samgöngufélagsins að sveitarfélögin Húnabyggð og Skagafjörður geri ráð fyrir vegum þessar leiðir í aðalskipulagi sínu.

Þess er jafnframt vænst að beiðni Samgöngufélagsins og tillaga sem vonandi berst frá Vegagerðinni fái málefnalega og faglega umfjöllun af hálfu sveitarstjórna Húnabyggðar og Skagafjarðar með hagsmuni alls samfélagsins að leiðarljósi.

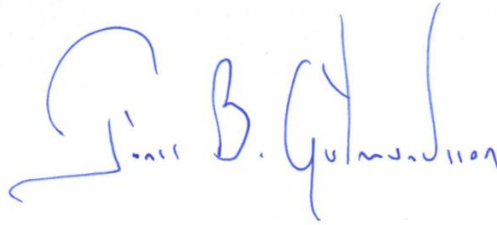
IV.

Að endingu þykir rétt að beina því þeirra sem málum ráða að huga að breyttri löggjöf á þessu málefnasvið á þann hátt að heildarhagsmunir og faglegt mat fái aukið vægi og skýrari línur liggi fyrir um endanlagt ákvörðunarvald varðandi legu þjóðvega í aðalskipulagi sveitarfélaga.

Skal og nefnt að gera má ráð fyrir að Samgöngufélagið beiti sér áfram í þessu máli m.a. með frekari upplýsinga- og gagnaöflun og miðlun þeirra og samskiptum við þá aðila sem þetta mál varðar, sem og öðru því sem gæti orðið til að leiða þessa mál til lykta með sem farsælustum hætti fyrir alla aðila. M.a. áformar Samgöngufélagið að standa fyrir skoðanakönnun síðar í sumar um viðhorf þátttakenda til gerðar vega þær leiðir sem hér um ræðir og nokkur atriði þeim tengd, sjá drög að könnuninni [hér](#) þar sem er að finna myndbönd sem sýna mögulega nýja vegi í raunumhverfi.

Vel væri þegið að fá ábendingar um efni könnunarinnar ef einhverjar eru.

Virðingarfyllst,

Jónas B. Guðmundsson
fyrirsvarsmaður

Afrit erindis sent:

Innviðaráðuneyti / Samgönguráð - inr@inr.is

Félags- og húsnæðisráðuneytið (v. skipulagsmála) - frn@frn.is

Skipulagsstofnun - skipulag@skipulag.is

Byggðastofnun - postur@byggdastofnun.is

Sambandi íslenskra sveitarfélaga - samband@samband.is

Samtök sveitarfélaga á Norðurlandi vestra - ssnv@ssnv.is

Húnaþing vestra - skrifstofa@hunathing.is

Sveitarfélagið Skagaströnd - skagastrond@skagastrond.is

Eyþing - eything@eything.is

Akureyrararbær - akureyri@akureyri.is

Dalvíkurbyggð - dalvikurbyggd@dalvikurbyggd.is

Eyjafjarðarsveit - esveit@esveit.is

Fjallabyggð - fjallabyggd@fjallabyggd.is

Grýtubakkahreppur - sveitarstjori@grenivik.is

Hörgársveit - horgarsveit@horgarsveit.is

Langanesbyggð - Langanesbyggd@langanesbyggd.is

Norðurþing - nordurthing@nordurthing.is

Svalbarðsstrandarhreppur - postur@svalabardsstrond.is

Tjörneshreppur - skrifstofa@tjorneshreppur.is

Þingeyjarsveit - thingeyjarsveit@thingeyjarsveit.is

Þingmenn Norðvestur- og Norðausturkjördæma og þingmenn sem eiga sæti í umhverfis- og samgöngunefnd Alþingis o.fl.

Eyjólfur Ármannsson, NV og innviðaráðherra; Arna Lára Jónsdóttir, NV; Ása Berglind Hjálmarsdóttir, umhv. -og samg.nefnd; Guðbrandur Einarsson, form umhv. -og samg.nefndar; Dagur B. Eggertsson, umhv. – og samg.nefnd; Halla Hrund Logadóttir, umhv. og samg.nefnd; Ingibjörg Davíðsdóttir, NV og umhv. og samg.nefnd; Ingvar Thoroddsen NA; Jens Garðar Helgason, NA og umhv. og samg.nefnd; Jónína Björk Óskarsdóttir, umhv. og samg.nefnd; Lilja Rafney Magnúsdóttir, NV; Logi Einarsson, NA; María Rut Kristinsdóttir, NV; Njáll Trausti Friðbertsson NA; Ólafur Adólfsson, NV og umhv. -og samg.nefnd; Sigmundur Davíð Gunnlaugsson NA; Sigurjón Þórðason; NA; Stefán Vagn Stefánsson, NV; Sigurður Helgi Pálmason umhv. og samg.nefnd; Þorgrímur Sigmundsson NA; Þórarinn Ingi Pétursson, NA; Auk þess Sigmundur Ernir Rúnarsson RN; Eiríkur Björn Björgvinsson SV; Jón Gunnarsson SV og Vilhjálmur Árnason SV.

Samtök atvinnulífsins - sa@sa.is

Samtök iðnaðarins - mottaka@si.is

Samtök ferðaþjónustunnar - saf@saf.is

Ferðamálastofa - upplýsingar@ferdamalastofa.is

Innviðafélag Íslands - innvidafelag@innvidafelag.is

Félag íslenskra bifreiðaeigenda - fib@fib.is

Umboðsmaður Alþingis - postur@umbodsmadur.is